

ds. J. de Bruin, preek over Zondag 36 van de Heidelbergse Catechismus, gehouden in de Jeruzalemkerk (Chr. Geref. Kerk) te Rotterdam-Kralingen op zondag 7 juli 2024.

Votum en groet.

Zingen: Psalm 66:1:

Juich, aarde, juich met blijde galmen
Den groten Schepper van 't heelal;
Zing d' eer Zijns Naams met dankb're psalmen;
Verhef Zijn roem met lofgeschal.
Zeg: "O hoe vrees'lijk zijn Uw werken!
Gij doet Uw wijddeduchte kracht,
O God, aan al Uw haters merken,
Die veinzend buigen voor Uw macht."

Schriftlezing: Exodus 3: 1-15:

1 En Mozes hoedde de kudde van zijn schoonvader Jethro, den priester in Midian; en hij leidde de kudde achter de woestijn en hij kwam aan den berg Gods, tot Horeb.

2 En de Engel des HEEREN verscheen hem in een vlam des vuurs uit het midden van een braambos; en hij zag, en zie, het braambos brandde in het vuur en het braambos werd niet verteerd.

3 En Mozes zeide: Ik zal mij nu daarheen wenden en bezien dat grote gezicht, waarom het braambos niet verbrandt.

4 Toen de HEERE zag dat hij zich daarheen wendde om te bezien, zo riep God tot hem uit het midden van het braambos en zeide: Mozes, Mozes. En hij zeide: Zie, hier ben ik.

5 En Hij zeide: Nader hier niet toe; trek uw schoenen uit van uw voeten, want de plaats waarop gij staat, is heilig land.

6 Hij zeide voorts: Ik ben de God uws vaders, de God Abrahams, de God Izaks en de God Jakobs. En Mozes verborg zijn aangezicht, want hij vreesde God aan te zien.

7 En de HEERE zeide: Ik heb zeer wel gezien de verdrukking Mijns volks, hetwelk in Egypte is, en heb hun geschrei gehoord vanwege hun drijvers; want Ik heb hun smarten bekend.

8 Daarom ben Ik nedergekomen, dat Ik het verlosse uit de hand der Egyptenaars, en het opvoere uit dit land naar een goed en ruim land, naar een land vloeiende van melk en honing, tot de plaats der Kanaänieten en der Hethieten en der Amorieten en der Ferezieten en der Hevieten en der Jebusieten.

9 En nu, zie, het geschrei der kinderen Israëls is tot Mij gekomen; en ook heb Ik gezien de verdrukking waarmede de Egyptenaars hen verdrücken.

10 Zo kom nu, en Ik zal u tot Farao zenden, opdat gij Mijn volk (de kinderen Israëls) uit Egypte voert.

11 Toen zeide Mozes tot God: Wie ben ik, dat ik tot Farao zou gaan, en dat ik de kinderen Israëls uit Egypte zou voeren?

12 Hij dan zeide: Ik zal voorzeker met u zijn, en dit zal u een teken zijn, dat Ik u gezonden heb: wanneer gij dit volk uit Egypte geleid hebt, zult gijlieden God dienen op dezen berg.

13 Toen zeide Mozes tot God: Zie, wanneer ik tot de kinderen Israëls kom en zeg tot hen: De God uwer vaderen heeft mij tot ulieden gezonden, en zij mij zeggen: Hoe is Zijn Naam? wat zal ik tot hen zeggen?

14 En God zeide tot Mozes: IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL. Ook zeide Hij: Alzo zult gij tot de kinderen Israëls zeggen: IK ZAL ZIJN heeft mij tot ulieden gezonden.

15 Toen zeide God verder tot Mozes: Aldus zult gij tot de kinderen Israëls zeggen: De HEERE, uwer vaderen God, de God Abrahams, de God Izaks en de God Jakobs, heeft mij tot ulieden gezonden; dat is Mijn Naam eeuwiglijk, en dat is Mijn gedachtenis van geslacht tot geslacht.

Zingen: Tien geboden vers 4:

Misbruikt geenszins den Naam des HEEREN;
Zweert nimmer enen valschen eed;
Want hun, die Zijnen Naam ontieren,
Is Zijn getergde wraak gereed.

Lezen: 12 artikelen des geloofs.

1. Ik geloof in God den Vader, den Almachtige, Schepper des Hemels en der aarde.
2. En in Jezus Christus, Zijn eniggeboren Zoon, onze Heere;
3. Die ontvangen is van den Heilige Geest, geboren uit de maagd Maria;
4. Die geleden heeft onder Pontius Pilatus, is gekruisigd, gestorven en begraven, nedergedaald ter helle;
5. ten derden dagen wederom opgestaan van de doden;
6. opgevaren ten Hemel, zittende ter rechterhand Gods des almachtige Vaders;
7. vanwaar Hij komen zal om te oordelen de levenden en de doden.
8. Ik geloof in de Heilige Geest.
9. Ik geloof een heilige, algemene, Christelijk Kerk, de gemeenschap der heiligen;
10. vergeving der zonden;
11. wederopstanding des vleses;
12. en een eeuwig leven.

Lezen: Heidelbergse Catechismus zondag 36 vraag en antwoord 99 en 100:

Vraag 99 Wat wil het derde gebod?

Antw. Dat wij niet alleen met vloeken of met valschen eed, maar ook met onnodig zweren, den Naam Gods niet lasteren noch misbruiken, noch ons met ons stilzwijgen en toezien zulke schrikkelijke zonden deelachtig maken; en in het kort, dat wij den heiligen Naam Gods anders niet dan met vreze en eerbied gebruiken, opdat Hij van ons recht beleden, aangeroepen, en in al onze woorden en werken geprezen worde.

Vraag 100 Is het dan zo grote zonde, Gods Naam met zweren en vloeken te lasteren, dat God Zich ook over diegenen vertoort, die, zoveel als hun mogelijk is, het vloeken en zweren niet helpen weren en verbieden?

Antw. Ja gewisselijk; want er is geen groter zonde, noch die God meer vertoort, dan de lastering Zijns Naams; waarom Hij die ook met den dood te straffen bevolen heeft.

Gebed.

Zingen: Psalm 44:5 en 11:

Vers 5:

't Is God, dien w' onzen Redder noemen,
In Wien w' ons al den dag beroemen;
Den lof Uws Naams, alom verbreid,
Verheffen wij in eeuwigheid.
Maar nu verstoot Gij ons, o HEER,
Wij zien ons hoofd met schand' bedekken;
Dewijl Gij met ons heir niet meer,
Ter hulp, als eertijds, uit wilt trekken.

Vers 11:

Ja, hadden w', in dien druk gezeten,
Den Naam van onzen God vergeten,
De handen, in verlegenheid,
Tot vreemde goden uitgebreid,
Zou God, naar Zijn onkreukbaar recht
Die euveldaad niet onderzoeken?
Al wat in 't hart wordt overlegd,
Kent Hij, tot in de diepste hoeken.

Na de prediking zingen wij Psalm 72:11.

Geliefde gemeente, toen de Heere God, of duidelijker gezegd de Heere Jezus, Mozes riep in het brandende braambos en hem de opdracht gaf om Zijn volk te verlossen uit Egypte. Toen heeft de Heere Zich bekendgemaakt met een zeer bijzondere Naam. U zou bijna kunnen zeggen: De Naam der Namen die de Drie-enige God draagt: *'Ik zal zijn Die Ik zijn zal.'* Dat is nu de Naam van de trouwe Verbonds-God, de Naam van de Drie-enige God, de Naam die gepredikt moet worden aan alle creaturen. Het is ook in die Naam dat kinderen, en soms ook volwassenen, gedoopt worden.

Want Christus heeft tot Zijn discipelen gezegd: *'Gaat dan heen, onderwijst al de volken, dezelve dopende in den Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes; lerende hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb'* (Matth. 28:19). Gemeente, nu ga ik u vragen namens mijn Zender: Kent u deze Naam? En dan denk ik weer aan het woordje 'kennen' van vanmorgen. Kent u deze Naam door de omgang met deze Naam en de Personen Die deze Naam dragen? Hebt u zo de rijke betekenis van die Naam leren verstaan in uw persoonlijke leven?

Is de Naam van de Drie-enige God u dierbaar geworden tot zaligheid van uw ziel? Ja, dan is die Naam een sterke toren geworden. Zoals Salomo in zijn Spreukenboek zegt: *'De Naam des HEEREN is een sterke toren; de rechtvaardige zal daarheen lopen en in een hoog vertrek gesteld worden'* (Spr. 18:10). Maar o gemeente, wat een ontzaglijke werkelijkheid als die heerlijke, heilige Naam gelasterd en misbruikt wordt. Dat kán de Heere niet ongestraft laten. Zo klonk Zijn stem vol majesteit en heerlijkheid op de berg Sinaï. Er zijn verschillende momenten in de Schrift aan te wijzen dat de Heere dat liet merken, maar ook in de Kerkgeschiedenis.

Ik zal u één voorbeeld vertellen. Het gebeurde in de tijd toen er een grote strijd ontstond tussen de Kerkvaders Athanasius en Arius over de Godheid van Christus en over de Drie-eenheid. Tijdens één van die vergaderingen stond een Ariaanse bisschop op, zijn Naam was Olympias. En wat deed deze man op die vergadering? Hij sprak smadelijk over de Drie-enige God en lasterde de Naam van de Drie-enige God. Daarmee overtrad deze man het derde gebod. En weet je, jongens en meisjes, wat er toen gebeurde? Toen kwamen er drie bliksemstralen van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest uit de hemel. Die troffen deze bisschop en hij viel dood ter aarde. Want de Heere zal geenszins onschuldig houden die Zijn Naam ijdel gebruikt. Zo gaan we deze middag biddend luisteren naar de scherpe prediking van het derde gebod.

We schrijven als thema boven de prediking: Misbruik de heilige Naam van God toch niet.

We staan stil bij drie gedachten:

1. De openbaring van Gods Naam.
2. De lastering van Gods Naam.
3. De belijdenis van Gods Naam.

1. De openbaring van Gods Naam.

Wat roept het derde gebod u, jou en mij toch ernstig op om eerbied en diep ontzag te hebben voor de Heere. Want als dat er niet is, wordt de eer van de Heere aangetast. Blijkt dat niet duidelijk uit het derde gebod? De leerling spreekt in zondag 36 over schrikkelijke zonden. Verderop heeft hij beleden dat in Gods ogen er geen grotere zonde is die God meer vertoornt dan de lastering van Zijn Naam. Daarom kon de Heere als een rechtvaardige Rechter niets anders doen dan te komen met de straf van de dood. In Leviticus 24 vers 16a lees ik: *'En wie den Naam des HEEREN gelasterd zal hebben, zal zekerlijk gedood worden.'*

Maar waarom, gemeente, waarom die ernst? Waarom neemt de grote Drie-enige God het zo hoog op met de overtreding van het derde gebod? Wel, omdat Gods Naam heilig is. Dat wil zeggen: De Naam van God is heel nauw verbonden en als het ware totaal verweven met Hem als Wezen, met Hem als Persoon. Wat bedoel ik daarmee? De Namen die wij kennen over de Heere zeggen ons altijd wie de Heere is en wat Hij doet. Daarom gaat het in het derde gebod over zeer ernstige zaken.

Want wie de Naam van de Heere niet, of op een verkeerde manier gebruikt, tast de Heere aan in Zijn eer. Die tast Hem aan in Zijn Wezen, hoe Hij is als Wetgever, als onze Schepper, als onze Rechter, maar ook als onze Verlosser. Dit gebod wil de Kerk des Heeren leren om te vrezen voor Zijn heilige Naam. Vandaar het gebod: *'Gij zult den naam des HEEREN uws Gods niet ijdelijk gebruiken; want de HEERE zal niet onschuldig houden, die Zijn naam ijdelijk gebruikt'* (Ex. 20:7).

Gemeente, toen de Heere God deze woorden bekendmaakte op de berg Sinaï, heeft Hij heel zorgvuldig Zijn woorden uitgekozen om dit gebod te formuleren. Hij heeft namelijk het Hebreeuwse woord 'gebruiken' gebruikt. Wat betekent dat woord vanuit het Hebreeuws? Dat woord laat gelijk de breedte en de diepte zien van het derde gebod. Het gaat niet alleen om het gebruiken van de Naam des Heeren met uw mond, maar als het ware is heel uw handel en wandel erbij betrokken. Dus ook onze daden kunnen zodanig zijn dat de Naam des Heeren gelasterd kan worden.

Wat is dan de letterlijke betekenis van dat woordje 'gebruiken'? *'Gij zult den Naam des HEEREN, uws Gods, niet ijdelijk gebruiken.'* Dat zijn twee betekenissen. In de eerste plaats mag u dat woord ook vertalen met 'dragen'. En de tweede betekenis van dat woordje 'gebruiken' is 'opheffen'. Ik ga het heel letterlijk in het derde gebod plaatsen, en dan luidt het derde gebod: Gij zult den Naam des HEEREN niet ijdelijk dragen of opheffen tot het ijdele. Laat ons even naar die twee betekenissen kijken, want dan komen we gelijk bij de diepe betekenis van dit gebod terecht.

Wat betekent dat woordje 'dragen' dan? Dat betekent zoveel als: De Naam van de Heere belijden. Niet alleen, zoals ik net zei met de mond, maar met heel uw levenshouding, ja, met uw hart. Wie Gods Naam in waarheid draagt, die is een ware christen. Die kan met Jesaja door genade zeggen: *'Deze zal zeggen: Ik ben des HEEREN; en die zal zich noemen met den naam van Jakob; en gene zal met zijn hand schrijven: Ik ben des HEEREN, en zich toenoemen met den naam van Israël'* (Jes. 44:5). Degenen die God vrezen, dragen dus de heilige, heerlijke Naam van God, want zij zijn naar Gods Naam genoemd.

En dat is de heerlijke staat van een kind van God. Die draagt feitelijk, vanwege het nieuwe leven, vanwege dat nieuwe beginsel hier vanbinnen, de Naam 'zondaar' niet meer. Maar die heeft een nieuwe Naam gekregen. Die wordt niet meer Lo-Ammi genoemd, dat betekent 'niet mijn volk'. Maar die mag de Naam Ammi dragen, dat is 'Mijn volk', 'Mijn duur gekochte volk'. Mag u zo de Naam des Heeren dragen? Allereerst in uw ziel? En mag dat ook iets uitdragen naar buiten toe? Of draagt u Zijn Naam ijdel, als een naamchristen, als een huichelaar? O, onderzoek uzelf nauw, ja, zeer nauw, of u door genade van Naam veranderd bent, omdat u van staat veranderd bent. Dan kom ik bij de tweede betekenis van het woordje 'gebruiken', dat is 'opheffen'. Nou, jongens en meisjes, opheffen betekent optillen. En juist dat woordje 'opheffen' laat zien dat je niet iets optilt wat weinig weegt.

Opheffen betekent dat je iets zwaars optilt. Daar hebt je kracht voor nodig. En zo is het dragen van de Naam des Heeren, het juiste gebruik van de Naam des Heeren, als het ware alsof u iets zwaars optilt, opheft. Gods Naam is zwaar. In deze betekenis: Het is vol van majesteit, vol van heerlijkheid. Want, zoals ik vanmiddag al zei, de Namen van God openbaren Wie Hij is. Al die Namen vertellen wat Hij doet. En dat vraagt eerbied, dat vraagt diep ontzag. Het betreft heel de levenswandel van een mensenkind. En wie in waarheid de Naam van de Heere mag opheffen, die doet dat met ziel en lichaam beide.

Daar roept het derde gebod de Kerk des Heeren toe op. Dat belijdt de leerling dan ook aan het einde van antwoord 99: Dat wij den heiligen Naam Gods anders niet dan met vrezen en eerbied gebruiken, opdat Hij van ons recht beleden, aangeroepen, en in al onze woorden en werken geprezen worde. O, wat ligt er dan ook in het derde gebod, gemeente, een ongekeerde diepte. Vanuit het eerste gebod hebben wij gehoord dat God alleen gediend moet worden. Vanuit het tweede gebod hebben wij gehoord hoe de Heere gediend wil worden. En wat wil het derde gebod ons leren? Waarom de Heere gediend moet worden.

We hebben bij het tweede gebod gehoord dat de Heere niet door stomme beelden gediend wil worden, maar door de levende verkondiging van Zijn Woord. En dat Woord, gemeente, is met de Naam van de Heere vervuld. Op elke bladzijde van het heilige Woord van God is wel één of meerdere Namen van de Heere te vinden. O, wat heeft de Heere Zich heerlijk geopenbaard in Zijn Namen in het Woord van God.

Guido de Brès zegt in één van zijn artikelen van de Nederlandse Geloofsbelijdenis dat God Zich in de natuur geopenbaard heeft. Ja zeker, maar Hij geeft ons Zichzelf nog klaarder en volkomener te kennen door Zijn heilig en Goddelijk Woord. En hoe doet Hij dat dan? Door Zijn Namen. Want, zoals we de vorige keer gehoord hebben: God laat Zich niet zien. God is niet te zien. Hij woont in dat ontoegankelijk licht. Maar waar God niet te zien is, daar laat Hij wel van Zich horen en is er toch een manier om Hem te leren kennen. Wat laat de Heere dan horen? Hij laat Zijn Namen bekendmaken. Zijn algemene Namen: HEERE, JEHOVA, JAHWEH, met allemaal hoofdletters. 'IK ZAL ZIJN DIE IK ZIJN ZAL.' En Heere met kleine letters of de Naam God, El, Elohim, de Krachtige, de Almachtige.

Daarbij heeft de Heere ook bijzondere Namen, want wij geloven op grond van Gods Woord in een Drie-enige God. Daar is die tere Vadersnaam: Abba, Vader. Daar is de Naam Jezus, Christus, onze Heere. Daar hebt u de Naam van de Heilige Geest. En daarbij draagt de Drie-enige God ook nog Wezensnamen. Het woordje 'Wezen', jongens en meisjes, komt van het werkwoord 'zijn'. En dan kom ik weer bij die uitdrukking: Al die Namen vertellen hoe God is. Wij noemen die Namen ook wel deugden of eigenschappen. Welke deugden, welke eigenschappen heeft de Drie-enige God geopenbaard in het Woord, opdat Hij te kennen is?

Dan zie ik Mozes zitten in één van de spelonken van de Horeb. Er was een vraag in zijn hart boven gekomen: *'HEERE, toon mij nu Uw heerlijkheid.'* Maar Mozes kon ook de heerlijkheid van de Heere niet zien en toch heeft hij er iets van mogen bemerken. Want hij moest naar de rotssteen gaan en toen heeft de Heere hem Zelf in de rotssteen geplaatst. We weten dat de rotssteen in de Bijbel het beeld is van Christus. En wie nu in Christus is, die krijgt te zien wat de deugden van God zijn. Toen Mozes daar in die steenrots was, kwam de Heere voorbij. Toen hoorde Mozes de stem van de Heere en wat zei de Heere toen? Toen noemde Hij allerlei Namen die Hij draagt: *'HEERE HEERE, God, barmhartig en genadig; lankmoedig en groot van weldadigheid en waarheid; Die de weldadigheid bewaart aan vele duizenden, Die de ongerechtigheid en overtreding en zonde vergeeft; Die den schuldige geenszins onschuldig houdt, bezoekende de ongerechtigheid der vaders aan de kinderen en aan de kindskinderen, in het derde en in het vierde lid'* (Ex. 34:6,7).

Met al die Namen – en er zijn er nog veel meer dan Mozes hoorde vanuit die spelonk – maakt de Heere Zichzelf bekend. Openbaart Hij iets van Zichzelf en daarom zijn Zijn heilige Namen als het ware God Zelf. Daarom gaf Hij ook bij het gebod *'Gij zult den Naam des HEEREN, uws Gods, niet ijdelijk gebruiken'* ook dat onmisbare gebed: *'Uw Naam worde geheiligd.'* Wat wil dat zeggen? We hopen het in de toekomst nog te gaan overdenken in de Catechismus. Maar de Catechismus geeft als antwoord – en daar komen die deugden weer –: Geef ons eerstelijk, dat wij U recht kennen, en U in al Uw werken, in welke Uw almachtigheid, wijsheid, goedheid, gerechtigheid, barmhartigheid en waarheid, klaarlijk schijnt, heiligen, roemen, prijzen; daarna ook, dat wij al ons leven, gedachten, woorden en werken, alzo schikken en richten, dat Uw Naam om onzentwil niet gelasterd, maar geëerd en geprezen worde.

Gemeente, ik hoop dat het duidelijk is voor u en voor jou. Gods Namen openbaren God Zelf. Met al die Namen laat God in Zijn hart kijken, laat God in Zijn Wezen kijken. Helderder kon God Zich niet openbaren aan ons mensenkinderen dan door al die Namen te geven in Zijn Woord, opdat Hij gekend zou worden. Maar juist daarom, omdat het God zo goed gedacht heeft om Zich te openbaren door middel van Namen, is het juist zo verschrikkelijk als Gods heilige Naam wordt misbruikt. Want dan wordt God Zelf aangetast in Zijn Wezen, in Zijn heilige majesteit, in Zijn Persoon. O, laten wij dat beseffen als we zo dadelijk gaan luisteren op welke wijze ook wij, zoals wij hier zitten en thuis meeluisteren, het derde gebod hebben overtreden. Er zijn heel veel zonden gekomen tegen het derde gebod. Nee, zo was het niet altijd. Zo was het in het paradijs niet. Dat was de staat van de rechtheid. Toen was alles nog recht, oprecht, zuiver. Wat heeft de mens daar God gekend in Zijn Namen. Wat hebben ze daar die Namen mogen verheerlijken met woorden, werken en gedachten. Wat was het hart van Adam en Eva, toen ze nog niet in de zonde gevallen waren, als een vuur dat brandde van liefde, van eer voor God. Adam en Eva wisten helemaal niet wat het was om de Naam van de Heere te misbruiken.

Ze wisten helemaal niet wat het was om die Naam ijdel te gebruiken. Nee, die Naam was alles voor hen. Ze hebben die Namen uitgesproken en met het volle bewustzijn van hun verstand hebben ze de Heere in Zijn Namen geloofd, geprezen en gediend. Dat is nu juist het verschil met de dieren. Want als de vogels fluiten, dan fluiten ze tot eer van hun Schepper. En als de bloemen opengaan met prachtige kleuren, dan spreken die kleuren van de eer van de Schepper. Maar een bloem weet niet dat hij de Schepper eert. Een vogel die fluit, weet niet dat hij de Drie-enige God verheerlijkt, want dat verstand heeft hij niet.

Hoeveel te meer was dat met de mens, het kroonjuweel van de schepping. Die besefte heel goed wat het was om de Naam des Heeren te loven en te prijzen. Om de eigenschappen en deugden van de Heere te mogen verkondigen. Wat moet dat toch een heerlijke staat geweest zijn, gemeente. Toen er geen zonde tussenkwam en de mens werkelijk volledig, met heel het hart, vrijwillig de Naam des Heeren mocht grootmaken. Te midden van een prachtige schepping, waar de Naam des Heeren op geen enkele wijze werd gelasterd en God de eer kreeg die Hij zo eeuwig waard is.

Weet u wat dat was in het paradijs? Dat was een God-lovend leven. Maar waar is dat gebleven? Bij u? Bij jou? Bij mij? Waar klinken de stemmen die de Naam des Heeren loven met een volkomen hart? Waar zijn de daden van mensen waarin de Heere wordt geprezen? O gemeente, die stemmen zijn verstomd. Die geluiden klinken niet meer zuiver. Gods Naam wordt niet meer gehoord. En als Hij wel gehoord wordt, dan wordt Hij meer gelasterd dan in oprechtheid verheerlijkt. Hoe komt dat toch? Door onze diepe val in het paradijs. Toen verloren wij de rijkdom van de heiliging van Gods Naam. Toen raakten wij God kwijt. Toen raakten wij het Voorwerp van de eer en de verheerlijking kwijt. Toen werden wij eerrovers van God. Ja, en toen kwamen ook de zonden tegen het derde gebod. Wat zijn die zonden dan? Het wordt het misbruiken en het lasteren van die heerlijke Naam genoemd. Dat brengt ons bij onze tweede gedachte.

2. De lastering van Gods Naam. Zojuist hoorden wij wat het woordje 'gebruiken' betekent vanuit het Hebreeuws: Dragen en opheffen of optillen. Als u nu iets optilt, het omhoog heft, dan wilt u ergens aandacht voor vragen. Maar als u het niet optilt, dan laat u het liggen. Zo is het ook met de Naam des Heeren. Die kunt u dus gebruiken, die kunt u dus optillen, die kunt u opheffen, maar die kunt u ook laten liggen en er helemaal niets mee doen, zodat die Naam van de Heere helemaal niet gebruikt wordt. Als dat gebeurt, overtreedt een mensenkind sowieso het derde gebod. Want het blijft de heilige roeping – en dat ga ik even benadrukken voordat we naar de zonden gaan luisteren tegen dit gebod – van elk mensenkind om de Naam des Heeren groot te maken. Dat was het doel met de schepping van de mens. Maar al laten wij de Naam van de Heere niet liggen en nemen wij de Naam van de Heere wel op onze lippen, dan zijn wij zulke diep gevallen mensen, zo'n diep gevallen gemeente, dat wij die heilige Naam ijdel gebruiken.

Hoe dikwijls gebeurt dat niet? Wat betekent dat woordje 'ijdel'? Kinderen, jongelui, dat betekent: Zonder inhoud, zonder doel, op een valse wijze, als een leugen, zonder waarde. Dat zijn allemaal betekenissen van het Hebreeuwse woordje 'ijdel'. Laten we zo dan eens deze middag afdalen naar de diepte van ons verdorven hart. Dan denk ik weer even aan de preek van vanmorgen. Dan komt ook door deze scherpe wetsprediking Christus in ons midden. Dan gaat Hij u, jou en mij ter verantwoording roepen in het licht van het derde gebod. Dan gaat Christus aanwijzen, als de grote Profeet en Leraar van Zijn Kerk, welke zonden er vallen onder de overtreding van het derde gebod.

Dan gaan we in de spiegel van dit gebod kijken, gemeente, met welk doel? Opdat er in Kralingen schuldige mensen zijn, echt schuldige mensen, voor het eerst en bij vernieuwing, die tot Christus vluchten. Dat is de bedoeling van die scherpe wetsprediking, ook in het leven van degene die God vreest. Wat is de eerste zonde die wij bij name gaan noemen? Vloeken! Heb jij wel eens gevloekt? Hebt u wel eens gevloekt? Voluit? Denk eens terug aan toen u jong was. Weet u waar u de Heere op dit moment voor mag danken? Dat als u ooit gevloekt hebt – en u weet welke vloek ik bedoel, hè, volledig de vloek: God verdoem mij – dat God toen niet deed wat u vroeg. Want dan had u in de hel gelegen. Vreselijk, vreselijk!

Maar zult u niet vergeten dat er uit deze oervloek ontzaglijk veel bastaardvloeken voortgekomen zijn? Het is begonnen door de 'ootjes' te veranderen in 'aatjes', en dan in allerlei afkortingen. Wat is het gruwelijk als een mens opzettelijk vloekt. Maar het kan ook zomaar gebeuren in een onbewaakt ogenblik, als u bijvoorbeeld boos bent, of als het eens tegenzit, of u slaat met een hamer op uw vinger. Wat zegt u als u iets vies vindt? Wat zeggen jullie dan? Zegt u dan 'bah'? Of zegt u 'gatsie'? Dan vloekt u.

Het komt niet alleen in de wereld voor. Het valt mij op dat als ik kerkmensen spreek, hoe dikwijls ze 'God' zeggen. Zult u het nooit meer zeggen? Er is een register bij God, hoor! En eens komt Hij erop terug. Zeg ook geen 'jakkies'. Ga in het woordenboek maar nakijken waar dat vandaan komt. Het komt rechtstreeks van die heerlijke Naam Die onder de hemel, onder de mensen gegeven is, door welke we zalig moeten worden: De Naam Jezus. Hoe dikwijls hoort u het ook kerkmensen niet zeggen als ze iets vies vinden.

Denk niet dat een kind van God niet zou kunnen vloeken. Kijk eens wie er staat bij dat vuurtje, midden in de nacht, daar midden in Jeruzalem. Een kind van God. Petrus is zijn Naam. Er komt een meisje naar hem toe en die zegt: 'Jij bent er toch ook een van Jezus.' 'Nee, ik ken Hem niet.' En daar steekt hij twee vingers omhoog en begint te zweren. Hij begint zelfs te vloeken, om te laten geloven dat hij niet bij Jezus hoort. Een kind van God. Het is een wonder dat de Heere op dat moment niet deed met Petrus wat hij zei. Het kon ook niet. Want een paar meter verder stond zijn Borg te lijden voor Petrus. Toen Petrus vloekte, gemeente, werden de schouders van de Borg nog dieper naar beneden gedrukt.

Want die vloek kwam op Christus. Dat maakte het vloeken van Petrus zo erg. Vloeken, bastaardvloeken. En dan het tweede: Het gedachteloos uitspreken van Gods heilige Naam. Dat zit hem in dat woord 'ijdel'. Gemeente, ik ga het heel concreet maken. Wat kunnen we uit volle borst zingen? *God heb ik lief*. Maar als u onbekeerd bent? Wat kunt u uit volle borst zingen: Want beter dan dit tijdelijk leven is Uwe goedertierenheid. En in de praktijk van het leven blijkt dat het tijdelijke leven belangrijker is dan Gods goedertierenheid. Wat hebt u daar dan gezongen?

En wat dacht u van geestelijke gesprekken? Dominee, wat denkt u van preken? Ik preek ook tegen mezelf weer, gemeente. Je moet hier maar staan om over dit gebod te preken. Voelt u het? Bidden tot God. Ja jongen, dan lig je 's avonds op je knieën voor je bed. En je bent zo moe. En je begint te spreken tot de Heere, maar zo gedachteloos. Overtreding van het derde gebod. Het gaat ver, gemeente. O, zegt iemand: Nu ga ik maar niet meer zingen en ga ik ook maar niet meer bidden. Ja, dan doet u nog grotere zonde. Ik ga het u heel moeilijk maken. Ik maak het ook mezelf moeilijk, gemeente. Want God is het waard om Zijn Naam groot te maken. Maar we moeten voelen hoe diep we gevallen zijn. Hoe erg het is, ook na ontvangen genade, met die overgebleven zwakheid. Het blijft Gods bevel: Zijn Naam te verheerlijken. Daarom mogen we het niet opgeven. Maar tegelijkertijd moeten we ontdekt worden aan ons verdorven bestaan.

We gaan nog een stapje verder. Het gebeurt weleens dat mensen Gods kinderen gaan naspreken, terwijl ze zelf het leven der genade niet hebben. Dan kunnen ze over hele grote dingen van de Heere spreken, Zijn Naam noemen, maar ze kennen er niets van. Soms wordt de Naam des Heeren gebruikt om een verhaal geloofwaardiger te maken. Dat is ook ijdel gebruik. Het kan zelfs zo ver gaan, zelfs in het leven van een kind van God, gemeente, dat de Naam van God wordt gebruikt om de leugen voor waarheid te houden. Kijk, jongens en meisjes, dan komt iemand de tent van Izak binnen met een heerlijke maaltijd. Het is Jakob, een kind van God. En hij brengt het wilddraad bij zijn vader. Dan vraagt Izak: Mijn jongen, hoe heb je dat zo snel gevonden? Weet u wat Jakob dan zegt? Daar heeft de Heere voor gezorgd.

Als we dan eens bedenken dat Gods Woord zegt: *'Al wat uit het geloof niet is, is zonde'* (Rom. 14:23b). O gemeente, wat gaat de wet diep hè? Wat is de wet toch scherp. Er blijft niets van een menskind over, opdat we met al onze zonden zouden vluchten tot het bloed van Christus. Er is nog meer te zeggen over het derde gebod, want de Catechismus doet dat ook. Het is namelijk ook een vreselijke zonde als we zwijgen als anderen om ons heen vloeken, terwijl het wel mogelijk is om er iets van te zeggen. O ja, het kan zijn dat de mogelijkheden er niet zijn. De Catechismus zegt niet voor niets: Voor zoveel mogelijk is. Het is dus blijkbaar niet altijd mogelijk, maar het kan toch mogelijk zijn. De Heere geeft ook mogelijkheden als een collega vloekt, of wie dan ook, om dan vrijmoedigheid van de Heere te krijgen om er iets van te zeggen.

Niet met een opgestoken vingertje of zo, of heel wettisch, maar ga maar eens eerlijk zeggen wat die man uw God aandeed door te vloeken. Vertel hem eens hoe lief u de Heere hebt en hoe de dienst van de Heere u veel waard is. Om te zeggen: Joh, luister eens, daarom vond ik het zo erg dat u vloekte. U die de Heere vreest, hoe staat het in uw leven? Want wij zijn bezig met het derde gebod in het stuk van de dankbaarheid. U hebt toch het leven uit Christus gevonden? Hoe komt nu de gehoorzaamheid heel concreet in uw leven openbaar, u die God vreest? Hij heeft u uit zo'n grote nood en dood verlost. Uw Zaligmaker werd veroordeeld vanwege Gods-lastering. Terwijl de zonde, ook tegen het derde gebod bedreven, op Zijn schouders gelegd was. Ook de zonde van uw Godslastering, ook van al die zonden die u gedaan hebt tegen het derde gebod. Want door onze diepe val in het paradijs zijn we Godslasteraars geworden. Wij zijn vanuit onszelf ijdel-gebruikers geworden van de heilige Naam des Heeren. Daarom u die God vreest, moest uw Zaligmaker tot de dood veroordeeld worden.

Wat was de reden waarom de Joodse raad Hem overgaf tot de kruisdood? Omdat ze meenden dat Hij God gelasterd had, dat Hij de Naam des Heeren ontheiligd had. Want Hij had op Zijn lippen genomen en had het uitgesproken dat Hij de Zoon van God was. Zo heeft Hij Zich vrijwillig overgegeven in uw plaats, om uw schuld te betalen en voor eeuwig uw zonden weg te dragen. Maar waar is nu uw dankbaarheid? Komt dat ook openbaar in het aanroepen van de Naam van uw Heere met vreze en eerbied? Komt het ook openbaar door de Naam van uw Heere te belijden? Wandelt u zo dat door uw woorden en werken de Naam van de Heere geprezen worden? Ja, mag er iets openbaar komen van het leven van Henoch, die wandelde met God, zodat de Naam des Heeren om uwentwil niet gelasterd zou worden door anderen?

Kom, u die God vreest, hoe is uw leven in het licht van het derde gebod? Mag er door genade iets openbaar komen van het houden van dit gebod, vanwege de dankbaarheid voor de grote verlossing die de Heere u schonk? Want de wet wordt toch een regel der dankbaarheid. Moet misschien deze middag het derde gebod u niet opnieuw aanklagen, omdat er ook na ontvangen genade weer zoveel momenten zijn geweest dat het niet om de Naam des Heeren ging, maar om u eigen naam, en dat uw eigen ik weer zo op de voorgrond trad? Dat er toch weer van die ijdele gebeden lagen in de binnenkamer voor God, en dat er toch weer van die ijdele gesprekken waren met anderen, waarbij het helemaal niet meer ging om de Naam van de Heere?

O, wat liggen er dan ook in het leven van Gods kinderen zonden. En de Heere is er getuige van. Hij hoort u de Naam van Hem noemen, en Hij weet hoe u dat doet. Niets is voor Hem verborgen. Alles weet Hij, alles ziet Hij, alles hoort Hij. Is het dan ook in het licht van het derde gebod niet zo, u die de Heere vreest, dat u vanmiddag toch weer met schuld zit? Ja, liefdes-schuld. En u die God niet vreest, die buiten Christus leeft, die onbekeerd is, voor u is het onverzoende schuld.

Wat zegt de Heere daarvan? *'Gij zult den Naam des HEEREN uws Gods niet ijdelijk gebruiken; want de HEERE zal niet onschuldig houden die Zijn Naam ijdelijk gebruikt.'* Hoort u dat? De Heere zal u niet onschuldig houden. In het Hebreeuws staat niet 'niet schuldig', om het tegenovergestelde te benadrukken: Ik zal al deze overtredingen zeker straffen. O, hoe moet dat ooit goedkomen? Hoe zal een zondaar met zoveel schuld, met zo'n verdorven vlees, in staat zijn om die heilige Naam van God met vrees en eerbied te gebruiken, opdat Hij van ons recht beleden, aangeroepen en in al onze woorden en werken geprezen worde? Gemeente, dan klinkt te midden van die scherpe wetsprediking toch weer die ene Naam Die onder de hemel gegeven is tot zaligheid, en dat is de Naam Christus. Want Hij zal ervoor instaan dat de gelasterde Naam van God een beleden Naam zal worden.

3. De belijdenis van Gods Naam.

Dat brengt ons bij onze laatste gedachte: De belijdenis van Gods Naam. Ja, gemeente, er is inderdaad nog een weg om aan die welverdiende straf te ontgaan en wederom tot genade te komen. Dat is de weg die Christus gebaad heeft. Want wat lees ik nu in de Galatenbrief over de Heere Jezus, en dat in het licht van het derde gebod, waar het gaat over vloeken, over het lasteren van Gods Naam? Wat staat er nu in Galaten 3? Dat die lieve Heere Jezus tot een vloek wilde worden en dat Christus Zich liet nagelen aan een vloekhout op Golgotha. Toen Hij genageld werd aan dat vloekhout, nam Hij alle zonden van Zijn Kerk mee. Ook die keren dat u gevloekt hebt, ook al die keren dat u Zijn Naam ijdel gebruikt hebt. Zo wilde Christus een vloek worden.

Is dat geen Evangelie, gemeente? Dan hoor ik Paulus zeggen: *'Christus heeft ons verlost van den vloek der wet, een vloek geworden zijnde voor ons; want er is geschreven: Vervloekt is een iegelijk, die aan het hout hangt'* (Gal. 3:13). Hij Die nooit één zonde gekend nog gedaan heeft en alle geboden tot in de kleinste details gehouden heeft, wilde een vloek worden voor vloekers. Want Hij heeft tegen Zijn Vader gezegd: Vader, Ik zal Mij vernederen tot aan het vloekhout op Golgotha. Vader, reken Mij alle overtredingen maar toe die Mijn Kerk tegen het derde gebod gedaan heeft.

Reken Mij die zonden van Jakob maar toe, toen hij Uw Naam misbruikte, toen hij zijn vader bedroog. Reken Mij de zonden van Petrus maar toe, toen hij vloekte dat hij Mij niet kende. Reken Mij al die zonden van die bezetene te Gadara maar toe, die het uitriep: *'Wat heb ik met U te doen, Jezus, Gij Zone Gods des Allerhoogsten? Ik bezweer U bij God, dat Gij mij niet pijnigt'* (Markus 5:7).

Geef Mij de zonden maar van Paulus, die als zoon-wetgeleerde Mijn Naam zo dikwijls ijdel gebruikt heeft en later heeft beleden: Ik was niets anders dan een Godslasteraar. O Vader, reken Mij al die zonden maar toe en maak Mij maar tot een vloek. Zo heeft Hij gebogen, gemeente, gebogen onder God, alsof Christus de grootste vloeker is geweest, alsof Hij de grootste zondaar is geweest, die altijd de Naam van God ijdel gebruikt heeft.

Want hoor eens wat Hij zei tot de hogepriester Kajafas, toen hij Hem vroeg: *'Ik bezweer U bij den levenden God, dat Gij ons zegt of Gij zijt de Christus, de Zone Gods'* (Matth. 26:63). O, toen ging Hij getuigen, toen ging Hij Zijn Vader verheerlijken, toen ging Hij Zichzelf openbaren, en toen sprak Hij het: *'Gij hebt het gezegd.'* Dat wil zeggen: Ik ben de Zoon van de levende God, dat is de waarheid. Maar hoe beoordeelde de Joodse raad dat? *'Toen scheurde de hogepriester zijn klederen, zeggende: Hij heeft God gelasterd; wat hebben wij nog getuigen van node? Zie, nu hebt gij Zijn godslastering gehoord. Wat dunkt ulieden? En zij, antwoordende, zeiden: Hij is des doods schuldig'* (vs. 65,66).

Daar ziet u Christus staan, beladen met de schuld van Zijn Kerk, onder de vloek, en Hij hoort het uitspreken: *'Hij is des doods schuldig.'* En Hij aanvaardt het, Hij boog eronder, Hij liet Zich vrijwillig veroordelen tot de vervloekte kruisdood. Want, gemeente, achter dat vonnis van de hogepriester zag Hij Zijn Vader staan als Rechter, Die betaling eiste voor de schuld van Zijn volk. Daarom wilde Christus deze weg gaan, om voor al die zonden verzoening te doen met Zijn dierbaar bloed dat stroomde uit Zijn wonden. Om van vloekers en lasteraars mensen te maken die Gods Naam met eerbied en vreze leren gebruiken, zodat Zijn Namen recht beleden, aangeroepen en in al onze woorden en werken geprezen worden.

Nee, dat kunnen de ware gelovigen niet van zichzelf. Hoe meer een kind van God zichzelf leert kennen in het licht van Wie God is, hoe meer hij ontdekt hoe onmogelijk het is vanuit zichzelf om ook het derde gebod te houden. Daarom roept ook dat derde gebod om die grote Wetsvervuller, de Heere Jezus Christus, om door het geloof Hem te leren kennen, om door het geloof met Hem meer en meer verenigd te mogen worden, ja, om door Zijn Geest aan Hem gelijkvormig te mogen worden.

Want, gemeente, de Heere Jezus heeft zo volmaakt, in plaats van Zijn Kerk, dat derde gebod gehouden. En hoor ik Hem bidden in Johannes 17 – ik kan het niet nadoen hoe dat geklonken heeft –: *'Heilige Vader, bewaar hen in Uw Naam, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, gelijk Wij.'* O, hoe heeft Hij dat uitgesproken, hoe heeft dat geklonken uit Zijn hart, over Zijn lippen: *'Heilige Vader.'* Daar zat geen wanklank in, daar zat geen dissonant in, dat was niet met zonde bevlekt, het was zo zuiver, zo oprecht. Want Hij hield het derde gebod volmaakt.

Hoor Hem onderwijs geven over het ware gebedsleven: *'Onze Vader, Die in de hemelen zijt, Uw Naam worde geheiligd.'* O gemeente, hoe zal dat geklonken hebben toen de Heere Jezus dat voor het eerst uitsprak, zo eerbiedig, zo Godverheerlijkend, zo Zich houdend aan het derde gebod. En wat dacht u toen Hij hing aan het kruis, in de drie-urige duisternis, waar Hij boog onder het recht van God? Dan nog belijdt Hij de Naam van God, zo zuiver, zo oprecht. Al was het als een klacht, uit de diepste ellende die er is: *'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?'*

Wanneer heeft Hij deze woorden op Zijn lippen genomen, gemeente? Toen Hij moest nederdalen ter helle, toen de Hemelpoort voor Hem dichtging en de poort van de hel openging, toen de ganse hellemacht Hem omringde. En gemeente, wat wordt er in de hel gedaan? Wat heeft Christus moeten horen toen Hij daar neder moest dalen ter helle en omringd was door al die duivelen? Toen heeft Hij niets anders gehoord dan vloeken, vloeken, vloeken. Te midden van dat verschrikkelijke bleef Hij het heilige Kind Jezus en bleef er toch oprechte eerbied over. Te midden van al die vloeken: *'Mijn God, Mijn God.'* Ziet u wel hoe een volmaakte Wetsvervuller de Heere Jezus Christus is geweest? Juist in die meest bizarre omstandigheden hield Hij Zich aan de wet des Heeren.

Daarom zal Hij er ook voor zorgen dat Zijn Kerk de Naam des Heeren weer oprecht gaat gebruiken en dat ze toch leren gehoorzamen aan de hoge eis van het derde gebod. Om ook van dat gebod, omdat Hij het gehoorzaamd heeft, een belofte te maken: Zij zullen de Naam des Heeren niet ijdel gebruiken, maar zij zullen Zijn Naam belijden. Want, gemeente, als er een gelovige gemeenschap komt met Christus, dan delen Gods kinderen in de zalving van de Heilige Geest. Zoals Christus met de Heilige Geest gezalfd is en daarom een oprechte Profeet kon zijn Die de Naam des Heeren heeft beleden, zo worden ook Zijn kinderen door diezelfde Geest gezalfd en worden ze onder die grote Profeet kleine profeten op aarde die de Naam des Heeren zullen belijden.

Maar dat geeft juist zo'n strijd. Bij Gods kinderen is het wel zo dikwijls met zonden bevekt. Dat wist de Heere en daarom gaf Hij bij het gebod ook dat gebod: *'Uw Naam worde geheiligd.'* Weet u, als Gods kinderen door genade dit gebod mogen gaan gehoorzamen – want dat gaan ze wel doen, dat gaat de Heere Jezus hen leren door Zijn Geest – dan ligt daarin een groot loon. Want wat heeft de Heere Jezus gezegd? *'Een iegelijk dan die Mij belijden zal voor de mensen, dien zal Ik ook belijden voor Mijn Vader, Die in de hemelen is'* (Matth. 10:32).

Weet u wat dat wil zeggen? Dat God in Christus Zijn Kerk aanziet als Zijn volk, Zijn eigendom, gekocht met Zijn dierbaar bloed. Wie door dat bloed is gekocht, die zal hier op aarde in beginsel Zijn Naam belijden. O jawel, zo zei ik, dat geeft strijd. Want Gods kinderen zijn die oude mens, dat verdorven vlees nog niet kwijt. Wat kunnen ze daarin vele zonden ontdekken, ook als het gaat om het derde gebod. Dan kan het zelfs wel eens zo zijn bij sommige kinderen van God, of sommige die de Heere mogen vrezen, dat ze hele bijzondere aanvechtingen van de duivel hebben.

Nee, gelukkig hebben niet al Gods kinderen dat. Maar het kan zomaar zijn dat de duivel u zo vreselijk aanvecht, dat hij zelfs vloeken in uw gedachten werpt. Dan krimpt uw hart ineen als u de Heere mag vrezen. Toch zijn er kinderen van God die daar wel eens mee te kampen hebben. Gruwelijk, als de satan zo op u afkomt. Dat geeft juist die strijd, dat geeft zoveel smart.

Maar toch, de duivel is overwonnen. Christus heeft de ganse hellemacht overwonnen. Wat de duivel u ook kan inwerpen, hij heeft toch het laatste woord niet. Christus is bij machte om u uit die aanvechtingen te verlossen. Want Hij heeft de satan overwonnen en Hij heeft voor alle zonden volkomen betaald. O, wie de Naam van Hem mag belijden, gaat ook leren voor die Naam te lijden. Jazeker. Het wordt steeds duidelijker en de drang wordt steeds sterker van binnen om die heilige Naam oprecht te mogen aanroepen, om zo te mogen leven dat de Naam des Heeren in woorden en werken niet gelasterd wordt.

Daarom komt de Kerk des Heeren nooit boven het gebed uit:

Ik laster, HEERE, met woorden en met daden,
Zo onbedacht steeds Uw heilige Naam;
Dus wordt er telkens schuld op schuld geladen,
En treft ook mij de gruwelijke blaam.
Ik kan niet anders dan ootmoedig vragen:
Vergeef mij, HEERE, mijn hemelhoge schuld;
Leer mij U te vrezen al mijn levensdagen,
En maak mijn hart van U alleen vervuld.
Doe mij, o God, Uw heiligheid toch voelen;
Geef, dat mijn hart Uw grote Naam ter eer,
Mijn leven lang U steeds weer zal bedoelen;
En schenk daartoe Uw Geest in mij, o HEERE.

Amen.

Zingen: Psalm 72:11:

Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen;
Men loov' Hem vroeg en spä;
De wereld hoor', en volg' mijn zangen,
Met Amen, Amen na.

Dankgebed.

Zingen: Psalm 33:11:

Laat ons alom Zijn lof ontvouwen:
In Hem verblijdt zich ons gemoed,
Omdat wij op Zijn Naam vertrouwen,
Dien Naam, zo heilig, groot en goed.
Goedertieren Vader,
Milde zegenader,
Stel Uw vriend'lijk hart,
Op Wiens gunst wij hopen,
Eeuwig voor ons open;
Weer steeds alle smart.

Zegenbede.